

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΛΗ ΠΑΣΣΑ

ΕΝΑ ΚΥΝΗΓΙ ΣΤΗ ΛΙΜΝΗ

'Από το άμετάφραστο βιβλίο του Σμάρτ Ούγκες, Μουχτάρ και 'Αλής στη λίμνη των Ίωαννίνων. Ένας μικρός στόλος που κυνηγά αγριόπαπιες. Ο 'Αλής και το Θέατρο. Στα γέφυρα της Κυρά-Βασιλικής. Πώς ζούσε ο Τύραννος. Άγνωστες λεπτομέρειες από τη ζωή του. Ο 'Αλής παίζει με τα εγγόνια του.

ΝΑΣ από τους ξένους που εγγνώρισαν από κοντά τον περιβόητο Τύραννο της Ήπειρου ήταν και ο Σμάρτ Ούγκες, Άγγλος περιηγητής που έμεινε αρκετόν καιρό στα Γιάννινα και φιλοξενήθηκε ξειρειακά από τον 'Αλή Πασά. Όταν εγγύρισε στην Άγγλία ο Ούγκες, εδημοσίευσε τις εντυπώσεις του σ' ένα βιβλίο που εινε σήμερα σπανιότατο, γιατί βγήκε σέ λίγα αντίτυπα. Από το βιβλίο αυτό μεταφέρουμε μεταφρασμένο τό ακόλουθο κομμάτι, που αποτελεί θαυμασία περιγραφή κυνηγιού στη λίμνη των Ίωαννίνων :

«Την επομένη—γράφει ο Ούγκες—τόν γάμον που έγινε στο άρχοντικό σπίτι του Ίω Μελά, μιάς επροσκάλισαν να συνοδεύσουμε τό Μουχτάρ Πασά σέ μεγάλη κυνηγητική έκδρομή, στην λίμνη των Ίωαννίνων. Αφού ετοιμαστήκαμε, κατήχηκαμε στήν όχθη, με συνοδούς τον κύρ Νικολόν και τον άδελφό του Τζερόβανη. Εκεί βρήκαμε δύο καΐκια που μάζ επρόκεισαν, κατά διαταγή του Πασά. Όλα τ' άλλα, στά όποια επέραιναν οί κυνηγοί, επάνο από 100, ειναν κιόλας βγή σ' άνοιχά και επλεαν στή μεσημβρινή άκρη της λίμνης, σάν στόλος λιλιουτειών. Άλλά και οί δικού μας βαρκάρηδες τραβούσαν κουπί με δυνατά μπράτσα κ' έταί σέ λίγο τά προφτάσαμε. Σέ κάθε καΐκι, εκτός από τό βαρκάρη υπήρχαν ένας ή περισσότεροι κυνηγοί με δίπλωση ή και τριπλάσια όπλα...»

«Σ' άρκετό διάστημα, ο στόλος αυτός προχωρούσε σέ έκτεταμένο μέτωπο, διοχλώντας μπροστά του αναρίθμητα κοπάδια από αγριόπαπιες κάθε είδους, ως όσον τέλος τά καΐκια, που άποτελούσαν τά δύο κέρατα της παρατίξεως, επυροβόλησαν πρώτα και όλη ή γραμμή εσχημάτισε ένα μεγάλο τόξο που περιλάμβανε πολύ εφύχρονον τόπο. Όσον όμως ο κύκλος αυτός επτένευε, τ' άποκλεισμού να πουλιά άρχισαν να σηκώνονται από τά νερά, σέ πυκνά μουλούκια, σάν νέφη, και να πετούν επάνο από τά κεφάλια μας. Τότε οί πυροβολισμοί επνεκροούσαν από τη μιά ως στην άλλη άκρη της καρμπύλης, κ' επηροβόλησαν συνεχώς ένα τέταρτο της ώρας, ως ότου ή επιφάνεια της λίμνης επκαταστήκη κυριολεκτικώς από τις σκοτωμένες αγριόπαπιες. Έμεις είμαστε στή μέση του ήμισυλίμου εκκείνου τών καϊκιών και τών πλοιαρίων, κοντά στή μεγάλη βάρκα του Μουχτάρ Πασά, που εινε είκοσι τουφέκια γύρω του, και που μόλις άδειαζαν, άμέσως τά γέμιζαν οί Άλβανοί της άκολουθίας του. Ο Πασάς εινε επιδεισιώτατος σκοπευτής και σπάνια λαθείνει στό σημάδι. Λένε γ' αυτόν τιν τρέχοντας με τ' άλογό του γρήγορα, μπορεί σημαδεύοντας να σκοτώση λαγό, αλλά τό κατορθώνει του από εγώ δεν τό ειναι με τά μάτια μου. Μερικά από τά τουφέκια του ήταν πολύ μακριά. Όταν εινε να σκοτώσω ένα πουλί με τουφέκι κοντό, τόσο ξεεκλάγη, ώστε με παρεκάλισε να του στείλω τό όπλο μου στή βάρκα του για να τό ιδή καλύτερα.

«Αφού οί κυνηγοί έμάζεψαν τά σκοτωμένα πουλιά τους, ο μικρός στόλος έμπηκε και πάλι σέ κίνηση, για να καταδιώξη άλλα πουλιά που ειναν κταφύγει στο αντίθετο σημείο της λίμνης. Η σκηνή ήταν έκτάκτως όμοια, γιατί ο ήλιος έλαμπε λαμπρά τή στιγμή εκείνη, και τά χιονοσκέπαστα βουνά, με τά γραμμωτά τοπεία της όχθης και τά δάση τών κυπαρισσιών καθρεφτιζόνταν φαινεϊνότατα στα ζάστρα νερά. Η ντουφεκιά του επετραν από τά πλοούμενα εδιναν την εντύπωση ναυμαχίας σέ μικρογραφία, και οί αντίλαλοι τών γύρω βουνών επκονταπλασιαζαν τους κρότους τών πυροβολισμών. Εκατοντάδες άνοι και γύρες, πετώντας γύρω από τις όχθες της λίμνης, με ζωηρό πλατάγισμα τών τεραστίων φτερών των, άφηναν διαπεραστικές κραυγές, όδλαγε κανείς γαρούμενες, για τίς λεία που τους περίμενε, και δείχνοντας έτσι όποβλητικώτερο της σκηνής τό μεγαλειό.

«Υστερ' από τεσσάρων ώρών κυνήγι, φανερώθηκε κ' ο Ίδιος ο 'Αλής επάνο στήν πολυτελέστατη βάρκα του, αλλά δεν έλαβε μέρος τό κυνήγι. Σέ λίγο, επειδή άρχισε να φυσά άνεμος έδωδη τό σημείο της άναχωρήσεως και τά καΐκια επλεαν προς τό μέρος της πόλεως. Ο Μουχτάρ όμως εινε ετοιμάσιος τραπέσι στό σπίτι ενός εννοικιαστού του στή νήσο, και μάζ επροσκά-

λεσε να φάμε. Βγήκαμε λοιπόν στό νησί, όπου βρήκαμε ξειράτη τροφή ετοιμασμένη σέ σπίτι που άσφαριζε από καθαριότητα. Έμεις εκάθηκαμε δεξιά και άριστερά του Πασά στή γωνιά του διβανιού. Δύο άξιωματικοί Άλβανοί και ο κύρ Νικολός, που έτιμήθη επίσης με πρόσκληση, εκάθησαν σταυροπόδι κατά γής, κοντά στό χαμηλό στρωγυλιό τραπέσι (σοφρά), επάνο στο όποιον υπήρχαν τά φαγητά. Μόνο εγώ και ο φίλος μου είχαμε πάτα, όλοι όμως επήραμε φαγι με τά δάχτυλα από την ίδια πλάδα. Ένας νεφρός γαυμηθήδης, με λυτά μακριά μαλλιά και φορεσά χρυσοκέντητη, στεκότανε πίσω από τό Μουχτάρ κρατώντας ένα κανάτι γεμάτο κρασί και ποτήρι και περνούσε τόν κύριό του και τους άλλους όμορφαέτοιμα. Τά φαγητά ήταν πλάφι, κρέας με χορταρικά, ψάρια βραστά και ψητά, πουλιά και γλυκίσματα.

«Όταν επετέλειωσε τό γεύμα, άφήσαμε τόν Πασά ν' άπολυθεί τό μεσημεριάνικον όπνο του και βγήκαμε να κάνουμε έναν περίπατο στό χωριό... Τά καθαρά σπυια του και οί όρόμοι, άκόμη δε και ή καλή συμπεριφορά και ή συνήθεια των φιλοπόνων κατοίκων του, τό δείχνουν άνάφερο από κάθε άλλο χωριό που επικοσμήθηκαν... «Αφού περάσαμε έξο από μία εύτροπή εκκλησία, φτάσαμε πέ μιάν ώραια πλατεία, όπου ειναι πολλά πέτρινα ναθίσματα, στα όποια εκάθονταν οί άνερες του χωριού και απελάμβαναν την ξεσταία του δύνουος ήλιου, επετα από τους κόπους της ήμέρας, παρακολουθώντας τά παιγνίδια τών παιδιών. Ποτέ στή ζωή μου δεν ειναι τόσο ζωηρή την εικόνα της αυταρκίας και εθδαμονίας, όσο άνάμεσα στον αγαθό εκείνο λαό!... Το χωριό τουτο εινε τό καταργίλιο του Μουχτάρ στις κυνηγητικές του εκδρομές, κ' επεδη τό χριάζεται πολύ, τό διοικεί όχι μόνο με γλυκύτητα, αλλά και μ' έξαιρετική ευνοια, προτιμώντας το από κάθε άλλο.

«Αφού βγήκαμε από τό χωριό, περπατήσαμε εδω και κεί στό νησί, καταγαγεμένοι από τις όμορφες τοποθεσίες του, τά θυσώματά του, τις άκρογυλιές του, επετα γυρίσαμε στον φιλόθενό σπίτι, όπου ήπιαμε καφέ κ' επαίτησαμε πολλά τομπούκια, κουβεντιάζοντας με τόν Πασά, πριν άποχωριστούμε... Έπειδή ή νύχτα ήταν όμοια και κατάστη, ο Μουχτάρ, που ως χαρακτήρος εινε άόρογτος σέ άπολυθεί, έδέτωσε τη βάρκα του να πλεύση στό πέρα μέρος της λίμνης, όπου εκόπετε να περάση μερικώς ώρες κυνηγιώντας. Έμεις διευθυνθήκαμε προς την πόλι, ακούγοντας μ' ευχαρίστηση τά τραγούδια του βαρκάρη μας και κυττάζοντας την άντανάκλωση τών φώτων του Κάστρου στή ζωοεινή επιφάνεια της λίμνης.

«Επειτα από την άλησημένη αυτή έκδρομή, επιασαν συνεχώς βροχές που μάζ άνάγκασαν να κλειστούνε στό σπίτι μας. Έπει επόχονταν συχνά νά μάζ κρατούν συντροφιά ο κ. Φορστής, ο Ποκβεβίλ και άλλοι φίλοι του οικοδεσπότη...»

Ο 'Αλή Πασάς

Σέ άλλες σελίδες ο Άγγλος περιηγητής μάζ παρέχει ενδιαφέρουσες πληροφορίες για τόν 'Αλή Πασά. Μαθαίνουμε π. χ. ότι ο Τύραννος της Ήπειρου, κατά παράδοξη ψυχολογική αντίθεση, με όλη του τη σκληρότητα και την άπανθρωπία, ήταν φίλος της μουσικής. Του άρεσε ν' ακούη ένα παθητικό τραγούδι, ή ένα γλυκό μουσικό κομμάτι. Μερικοί τόν ειναν ίδωλ με θαυρώη όδες φορές ένας νεαρός Άράπης τραγουδιστής έβλεπε, με τη μελιστάλαχη φωνή του, θρησκευτικούς ήμνους, τά λεγόμενα *Ιλαχί*. Άν και ο 'Αλής δεν ήξερε την Άραβική γλώσσα, φαινόταν ότι ή μελοδία του ήμνου έμάλαζε τη θρηωδία ψυχής του.

Άκόμη και για τάς Καλλές Τέχνας έδειχε καποιο ενδιαφέρον ο παράδοξος αυτός άνθρωπος, που ήταν μίγμα άρετών και κακιών. Εινε γνωστόν ότι τιμούσε ξειρειακά τους Έλληνες διδασκάλους και λογίους, όπως τόν περιήμον Παλλίδα, τόν ποιητή Βηλαρά και άλλους. Άκόμη και θέατρο ίδρυσε ο 'Αλής στα Γιάννινα, όπου μάλιστα επόχονταν να παίξουν και μικροθέατροί Ίταλικοί, μελοδράμα-θησοποιοί, κατά διαταγή του Πασά, μεταφέροντας στή σκηνή τους σ' ένα από τά παλιότα του κ' εδιναν εκεί παραστάσεις. Πίσω από τά καθάρια τών θεορειών των, ή άπαιράριθμες γυναικές του 'Αλή παρακολουθούσαν την παραστασία τρώγοντας στό μεταξύ γλυκίσματα και πινονιας σερμπέτια.

«Όσον άφορά τη διασκευέρεση—γράφει ο Ούγκες—ή συνήθειες του 'Αλή ήταν πράγματι παράδοξες, γιατί κανείς δεν μπορούσε να ζήσει σέ πούδ από τά δωμάτια του παλαιού του θό περνούσε τή νύχτα του. Και όμως, όταν έβγαινε σέ περιοδείες δεν εδυκολεούτανε να πλαγιάση στό

